

Peil F.: Der Weltkrieg 1914/15 in der Volksschule. Paderborn, 1915. J. Schönigh. 8°, III+168 l. 1.50 M.

Plecher H.: Im Geiste der grossen Zeit. Leipzig, 1916. E. Wunderlich. n 8°, VIII+180 l. 2 M.

Reiniger M.: Der Weltkrieg im persönlichen Ausdruck der Kinder. Langensalza, 1915. J. Beltz. n 8°, 58 l. 1 M. Gy. Á:

SZEMLE.

HAZAI LAPOKBÓL.

A Gyermekek (1915) 9—10. sz.: *Lázár Sz.* a tanulás pszichológiájára vonatkozó kutatásai alapján (l. *M. P.*, 1915:109), melyek a Ranschburg-féle homogén-gátlás törvényét igazolták, most azt kérdezi: mely didaktikai kérdésekkel lehet ez a törvény kapcsolatos? Első kérdése: vajjon akkor is gátolják-e egymást a hasonló képletek, ha a tanulás során nem esnek közvetlenül egymás mellé? Azt találta, hogy 1. ha homogén és heterogén kevert sorokat tanulnak, csak nagyon ritkán történik keveredés; 2. a heterogénképletek egymás között is bizonyos felcseréléseket és összeolvadásokat idéznek elő, nyilván ama közös tulajdonságuk miatt, hogy a homogénképletektől nagyon elütnek; 3. minél több a homogén képlet, annál gyorsabban és élesebben rögződnek meg bennünk a heterogénképletek. Másik kérdése az volt: mi történik, ha már jól megtanult homogénképletes csoportokat nagyobb egységben összefoglalóan kikérdezzük? Az eredmény az volt, hogy a külön-külön jól tudott képletek a kikérdezésben egymás mellé kerülve, legalább felerészben a feleletek hibásak lettek; heterogénképletekkel ez nem történt meg. E vizsgálati eredményeket *L.* tanítás közben ellenőrizte s igazoltnak találta. A hasonlóságokozta gátlást a lehetőségig csökkenteni lehet «egyrészt a hasonló elemeknek a tudatban való lehetőleges elkülönítésével, másrészt az egymáshoz hasonló tudattartalmaknak lehető heterogenizálásával.»

Család és Iskola (1916) 2. sz. *Molnár O.* a bevezetését közli 8—10 közleményre számított sorozatnak, amelyben «a mai tanítóképzés legjobb munkásai közül néhányan» a tanítóképzők külső fejlődéséről, az új iskolaépületekről, a tanítók elméleti és gyakorlati szakképzésének új rendjéről, a tanítóképzőkben folyó tanítás általános vonásairól, az egyes tárgyak tanítása terén felmerült változásokról és a tanítóképzőknek a tanítók továbbképzésében való részvételéről szólnak. A tanítóképzés jövőképe a rajza zárja majd le e sort.

Kereskedelmi Szakoktatás (1915/6) 4. és 5. sz. főbb cikkei: *Valentini G.*, A felsőkereskedelmi iskolák kialakulása és eloszlása hazánkban, *Márton B.*, A gazdasági földrajz methodikája, *Laurentzi V.*, Történelemtanításunk és a Balkán. *Laurentzi* a magyarság jövője érdekében bal-

káni szomszédaink történelmének, közviszonyainak, nemzeti törekvéseinek rendszeres tanítását kívánja, legalább a keresk. iskolák felső osztályában; esetleg történelmi szeminárium keretében szükséges a Balkán gazdaságpolitikai történelmének ismertetése is, hogy a háború után ne csupán megtúrt és alárendelt szerepünk legyen ott a németek mellett. — Ismét egy jele annak, hogy tanáraink készek az iskolai tanítás és a nemzeti politika kapcsolatát megerősíteni, azaz saját munkájukat tervszerűen a nemzeti politika szolgálatába állítani. Minél szomorúbban látjuk, hogy éppen az itt is felhangzó kívánságot réges-régen kellett volna az illetékeseknek teljesíteniök: annál erősebben óhajtjuk, hogy végre-valahára egész köznevelésünk a legnemesebb nemzeti politikai alapon szerveztessék!

Magyar Tanítóképző (1915) 8. és 9. számában *Fekete József* a tanítónövendékek kötelező magánolvasmányairól nyújt az értesítők alapján tájékoztatást, egyes pontokon szomorúan érdekes adatokat tárva fel némelyik (felekezeti) tanítóképzőintézet értesítőjéből kitetsző «felületesség és avatatlanság» jellemzésére. A magánolvasmányokat F. a pedagógiai és a magyar nemzeti gondolkodás, a tanítói és nemzeti műveltség megteremtése és mélyítése érdekében kívánja s mivel úgy tapasztalja, hogy ezt az ügyet a tanári testületekre vagy éppen egyes tanárookra hagyni tovább nem lehet, a minisztériumtól reméli a már megtörtént hivatalos kezdek folytatásaként az egységes és végleges rendezést. A pedagógiai és magyar irodalmi olvasmányok kiválasztásának a szempontjait részletesen kifejti s eközben nyomatékosan hangsúlyozza, hogy a tanítóképzők céljához és a növendékek minőségéhez kell alkalmazkodni. «Növendékeinkben rászoktatással vagy rászorítással egyirányú, határozottan szakszerű pedagógiai érdeklődést, gondolkodást kell fejlesztenünk és nevelnünk, hogy ez hivatásuk értékelésének és szeretetének forrása, a további szakirányú önművelésben serkentőjök, népnevelő munkájuk eredményességének pedig biztosítéka legyen.» Rámutat azonban pedagógiai irodalmunk komoly hiányaira is és az ezeken való segítséget pedagógiai íróink s a tanítóképzői pedagógiatanárok sürgős feladatának tartja. A 10. számban *Quint J.* «tanítóképzői pedagógiai múzeumok» létesítését javasolja: ezek világos képet adnának egy-egy tanítóképző fejlődéséről, mai szervezetéről és munkájáról, tanárainak és növendékeinek tevékenységéről stb. «s egyes vidékek helyi viszonyaihoz és népiskoláinak érdekeihez» alkalmazkodnának. Felsorol nagy tömeg kérdést, amelyeket a múzeum megvilágíthatna. — E gondolattal foglalkozni érdemes, annál inkább, mert egyik képzőnk ezt régebben elkezdte (*I. Molnár O.*, M. P. 1913 : 647. l.) s megyei tanszermúzeum alakjában *Eötvös K. Lajos* tanfelügyelői működése közben több helyen kísérelt meg hasonlót. Vezető szempontnak mindenesetre csak a tanítónevelésnek lehet lennie.

Népnevelő (1 16) 1. sz. *Éltes M.* ismerteti a kecskeméti, egri, szatmári, debreczeni, brassói, nagybecskereki, budapesti községi kisegítőiskolák működését (a csongrádi nem adott értesítő) s kívánja, hogy az ilyen iskolából kilépők sorsáról is tájékoztassák a közönséget; a gyenge-tehetségűek ugyanis továbbra is támogatásra, fokozottabb ellenőrzésre szo-